

PESKOVNIK IN MIVKA

Nepogrešljivo igralo za vse otroke, še posebej za najmlajše, je peskovnik. Na videz zelo preprosto igralo, ki je v bistvu z okvirjem ograjen kup mivke, je večkrat predmet diskusij in polemičnih razprav. Običajno ni sporen okvir peskovnika ampak mivka v njem. Skrb staršev, vzgojiteljev in zdravstvene stroke je razumljiva, saj gre za material, ki je običajno nasut na prostem, otroci na njem sedijo, se z njim posipajo in ga dajejo tudi v usta. Malčki, ki se igrajo v peskovniku, svojo okolico še vedno spoznavajo tudi z usti, kar je seveda lahko razlog za okužbe, prebavne motnje, alergije ipd.

Foto: mike beganyi

Kot pri vseh igralih, je potrebno varnost in zdravstveno neoporečnost peskovnikov in mivke v njih obravnavati celovito. Upoštevati je potrebno pomen in namen peskovnika, dejanske nevarnosti, pa tudi realne možnosti, da se morebitne škodljivosti odpravijo.

Peskovnik na igrišču mora ustrezati vsaj trem osnovnim zahtevam. Prva je vsekakor primernost za igro. Otroci želijo v peskovniku ustvarjati, kopati luknje, delati »potičke«, natovarjati kamione, itd.. To lahko počnejo samo, če je v peskovniku mivka, ki zadrži obliko in se ne sesipa. Zato mora biti mivka važna in mora vsebovati tudi delce glin. Suha, povsem čista mivka za otroke skoraj ni uporabna.

Zahteve, predvsem varnostne, postavljajo tudi standardi, ki obravnavajo zunanja igrala. Peskovnikov se posredno dotika predvsem zahteva splošnega standarda SIST EN 1176-1, ki v poglavju 4.1.6, ki narekuje: "*Nevarne snovi se ne smejo uporabljati za izdelavo igral na način, ki bi lahko imel škodljive posledice za zdravje uporabnika*". Kot nevarne snovi so omenjene: azbest, svinec, formaldehid, olja premogovega katrana, karbonatni in poliklorirani bifenili (PCB). Potrebno je poudariti, da standard postavlja tudi zahtevo, da je mivka-pesek povsem čista brez glinenih primesi, vendar se ta zahteva nanaša izključno na mivko, ki jo, kot sipki material, uporabljamo za ublažitev padca. Obstoja namreč možnost, da se glina pomešana s peskom strdi in material nima več blažilnih lastnosti.

Pomembno je tudi vzdrževanje peskovnika. Peskovnik, ki ga je mogoče enostavno vzdrževati, bo vsekakor varnejši in zdravstveno neoporečen. Vzdrževanje pomeni ohranjanje funkcije in varnosti igrala, to pa lahko najlaže dosežemo s pogostimi pregledi in sprotnimi enostavnimi posegi. To se nanaša tako na okvir peskovnika, v še večji meri pa na mivko. Primerna konstrukcija peskovnika ter kvalitetna izvedba površin v in ob peskovniku, sta pogoj za varno in zdravju neškodljivo igralo.

In kako pripraviti dober peskovnik? V prvi vrsti je potrebno razumeti želje in potrebe otrok. Otroci se morajo počutiti varno in prijetno. Zato moramo pri zasnovi peskovnika paziti, da:

- peskovnik postavimo na viden, vendar mirnejši del igrišča, stran od dinamičnih igral za starejše otroke.
- da je dostop v peskovnik enostaven, višinske razlike ne smejo biti prevelike,

- okvir peskovnika naj ima čimbolj zaobljene robove in vogale, če je možno, naj ima tudi funkcijo mizice in/ali sedeža,
- v peskovniku so otroci dalj časa v enakem položaju, zato morajo biti zaščiteni pred močnim soncem. Primerna je naravna senca enega ali dveh dreves, lahko je nad peskovnikom streha, lahko pa postavimo tudi senčnike.
- mivke naj bo dovolj (cca 30 cm) in naj bo nasuta na vodopropustno podlagodrenažo. Mivka naj bo vlažna, z deležem gline, ki preprečuje sesipanje.
- okoli peskovnika naj ne bo drugih sipkih materialov (prod, lubje, sekanci), ker jih bodo otroci hitro zmešali z mivko.

Varnost in zdravstveno neoporečnost peskovnika zagotovimo tako, da:

- zaobljimo vse robove in vogale, ki so dosegljivi otrokom,
- lesene površine redno vzdržujemo, da ne nastanejo ostre trske,
- priporočljivo je, da v peskovnik ne dajemo kremenčeve mivke (SiO₂ – silicijev dioksid),
  - *kremenčeva gradbena mivka ima praviloma, kot gradbeni material, CE znak in naj ne bi vsebovala zdravju škodljivih snovi. To je možno razbrati iz »Varnostnega lista«, s katerim razpolaga dobavitelj. Kljub temu pa je potrebno upoštevati dejstvo, da ima taka mivka tudi veliko prašnih delcev, ki jih otroci vdihavajo. V literaturi se omenja tudi nevarnost obolenja za silikozo. Taka mivka je tudi zelo ostra in za oči bolj nevarna kot ostale vrste drobnega peska.*
- mivko je potrebno pogosto čistiti, pregrabiti, presejati. Organske nečistoče in tujki (živalski iztrebki, listje, rastlinski plodovi), so lahko gojišče bakterij in nadležnih insektov,
- najenostavnejši način zaščite pred tujki organskega izvora je pokrivanje peskovnika s pregrinjali,
- dober način dezinfekcije mivke je tudi izpostavljanje ultravijolični svetlobi. Če le mogoče, jo, ob mehanskem čiščenju, izpostavimo sončnim žarkom,
- v kolikor dvomimo o zdravstveni neoporečnosti mivke ali drugih materialov, lahko vzorec damo na laboratorijsko analizo,
- glede na stanje je mivko potrebno na nekaj let tudi zamenjati,

Je pa tudi nekaj praktičnih razlogov za izbiro drugačne mivke. Kremenčeva gradbena mivka je čista, brez glinenih delcev, zato je sipka in ne omogoča »delanja potičk«. Sipka ostra mivka se tudi lažje zaleze v oblačila, šive in gube. Kremenčeva mivka, ki jo otroci prenašajo na oblačilih, kar močno pospeši obrabo drsnega dela toboganov, prav tako se hitreje obrabijo talne obloge notranjih prostorov. Delci kremena so namreč zelo trdi in se v industriji uporabljajo kot brusno sredstvo.

www.safesand.com/

Da bo peskovnik primeren tudi za lažje vzdrževanje in ohranitev varnosti ter zdravstvene neoporečnosti, je priporočljivo:

- ob postavitvi zagotoviti dobro drenažo, ki preprečuje nastajanje blata in prispeva k povečani trajnosti lesenih delov,
- z rednim pokrivanjem ohranjamo mivko čisto. Pregrinjalo je lahko porozno, saj meteorna voda odteče v mivko, zato se po dežju v peskovniku ne ustvarjajo »bazeni«,
- otroci mivko raztrosijo tudi izven peskovnika, vzdrževalec pa mora poskrbeti, da jo v peskovnik vrne čisto, brez tujkov in umazanije. Okrog peskovnika, vsaj v neposredni bližini, naj bodo tla ravna in gladka. Na ta način je olajšano sprotno čiščenje in vračanje mivke v peskovnik.

Pozorni moramo biti tudi, da peskovnik:

- ni doskočišče za tobogane, tudi če so majhni,
- da v peskovniku ni prevelikih igrač, ki dogajanje v peskovniku ovirajo,
- da v peskovniku ni visokih elementov, s katerih bi otrok lahko padel (stopnice, podesti, visoke ograje, ...)

Pripravil:
Slavko RUDOLF

Jun. 2017